

Ювілей/

Банкотно-монетному двору Національного банку України – 20 років!

The Banknote Printing and Minting Works of the National Bank of Ukraine accomplished 20 years

18 років тому, у вересні 1996-го в Україні було проведено грошову реформу та введено українську національну валюту – гривню. А 1 жовтня 2014-го виповнюється 20 років із часу заснування підприємства, яке забезпечує виготовлення вітчизняної грошової одиниці та її розмінних монет, а ще пам'ятних монет і державних нагород України – Банкотно-монетного двору Національного банку України.

18 years ago, in September 1996, the currency reform was implemented, and the national monetary unit, hryvnia, was put into circulation. And on 1 October 2014, the Banknote Printing and Minting Works of the National Bank of Ukraine, the enterprise ensuring production of the national monetary unit and its small coins, commemorative coins, and state awards of Ukraine, will celebrate its 20th anniversary.

Історія української гривні налічує близько тисячоліття. Як грошово-лічильну одиницю її використовували ще у Київській Русі, орієнтовно в XI столітті. Златники і срібляники Володимира Великого свідчать і про тисячолітню традицію монетного карбування у Києві. На початку XX століття короткий час паперові гривні випускала Українська Народна Республіка. Та повноцінно відродити вітчизняне грошове виробництво Україна змогла лише після відновлення державної незалежності в 1991 році – почалася нова доба гривні як офіційної національної валюти, одного із символів держави. Почесну, відповідальну і складну місію зі створення виробничих потужностей для виготовлення грошових знаків було покладено переважно на новостворений Національний банк України, який успішно впорався з цим завданням. У рекордно короткі терміни було побудовано сучасну матеріально-технічну базу для виробництва національних грошей – Банкотно-монетний двір, що складається з двох виробничих підрозділів: Банкотної фабрики і Монетного двору.

Становленню підприємства передувала низка подій і рішень.

Постанови Кабінету Міністрів України “Про створення потужностей по виготовленню національної валюти та цінних паперів” від 18 вересня 1991 року і Президії Верховної Ради України “Про національну валюту в Україні” від 14 листопада 1991 року поклали початок створенню в Україні власної матеріально-технічної бази для виготовлення грошей та цінних паперів. Національному банку України було доручено побудувати власні виробничі потужності для виготовлення та зберігання національних грошей. Урядова робоча група визначила місця розташування виробництв: карбування монет вирішено розпочати на Луганському верстатобудівному заводі, друкування банкнот – на виробничих площах колишнього заводу “Алмаз”, а виготовлення банкнотного паперу – в місті Малині, задіявши при цьому енергетичні об’єкти Малинської паперової фабрики.

29 квітня 1992 року було затверджено “Завдання на проектування об’єкта № 1 Національного банку України” – Банкотної фабрики. Під будівництво Банкотної фабрики виділялося 12,2 гектара земельної ділянки із незавершеними цехами колишнього заводу “Алмаз”.

Паралельно з будівництвом велася робота щодо комплектації фабрики технологічним устаткуванням.

У травні 1993 року Національний банк уклав контракт з англійською фірмою “Томас де ля рю енд компані лімітед”. Контрактом передбачалася поставка обладнання, технологій, ноу-хау та навчання фахівців.

Постановою Правління Національного банку України від 28 липня 1993 року № 66 створено Банкнотну фабрику як окремий підрозділ Національного банку. Для укомплектування виробництва необхідними кадрами на роботу до НБУ запрошували кваліфікованих спеціалістів-поліграфістів, було організовано їхнє навчання за кордоном. Будівельні роботи велися інтенсивно, і вже в грудні 1993 року окремі приміщення та цехи фабрики були готові до монтажу устаткування. Під керівництвом спеціалістів фірми “Томас де ля рю” обладнання монтували українські робітники та інженери, які склали кістяк нинішнього колективу Банкотної фабрики.

22 березня 1994 року відбувся урочистий пуск першої друкарської лінії Банкнотної фабрики. У світі з'явилася ще одна держава з власним банкнотним виробництвом – Україна. Відтоді друкування гривні та купонокарбованців за кордоном було припинено. Почалося освоєння нового обладнання та нових технологій випуску банкнот. Новій справі навчалися всі – від директора до рядового друкаря.

Окрім виготовлення банкнот, фабрика виконувала також замовлення на друк різних видів цінних паперів та документів суворого обліку: розрахункових і грошових чеків, земельних сертифікатів, позик, марок акцизного збору, бланків службових та дипломатичних паспортів, візових документів, поштових марок тощо.

Національний банк мав на меті створити в Україні завершений цикл виробництва не лише паперових, а й металевих грошей. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 червня 1994 року № 449-р було прийнято рішення про передачу у відання Національного банку України споруд та всієї земельної ділянки заводу “Алмаз” для розширення потужностей з випуску національної валюти і започаткування власного монетного виробництва. Згідно з наказом Національного банку України від 11 серпня 1994 р. № 126 створено технічну дирекцію Монетного двору, а відповідно до постанови Правління Національного банку України від 28 вересня 1994 року № 157 з 1 жовтня 1994 року створено Банкнотно-монетний двір.

Спільно з Дніпровським проектним інститутом розпочалися роботи над проектом монетного виробництва. Серед провідних монетних дворів світу було проведено тендер на створення монетного виробництва у Києві. Генеральним підрядником проекту обрано Австрійський монетний двір.

Наприкінці 1997 року відбувся робочий пуск, а 23 квітня 1998 року офіційно введено в дію першу чергу Монетного двору. Відтоді Національний банк повністю припинив розміщення на зарубіжних монетних дворах замовлень на виготовлення пам'ятних монет із дорогоцінних металів та мідно-нікелевих сплавів.

Першою пам'ятною монетою, виготовленою на Монетному дворі НБУ, була золота монета номіналом 100 гривень “Київський псалтир”.

У травні 2000 року на Монетному дворі введено в дію цех виготовлення орденів і медалей. Із 2000 року підприємство виконує замовлення Адміністрації Президента України на виготовлення орденів та медалей, втілюючи таким чином у життя нагородну політику Української держави.

Цього ж року на Монетному дворі вперше було відкарбовано біметалеві монети із золота і срібла та мідно-нікелевого сплаву і нордіку.

Наприкінці 2000 року на Монетному дворі відкарбовано перші розмінні монети номіналом 1 копійка. Введений у дію цех карбування розмінних монет – повністю автоматизоване виробництво з високим ступенем режимності. Вартість випуску власних монет на 40% нижча, ніж на зарубіжних монетних дворах.

Виробничі потужності Банкнотно-монетного двору дають змогу випустити за рік близько 1.8 млрд. банкнот, 1.5 млрд. розмінних (обігових) монет, 1 млн. пам'ятних (інвестиційних) монет, 100 тис. державних нагород та презентаційних виробів.

До сьогодні Банкнотно-монетним двором:

- надруковано понад **14 мільярдів** примірників **банкнот гривні**;
- відкарбовано майже **13 мільйонів** штук **пам'ятних та ювілейних монет**;
- понад **9 мільярдів** штук **розмінних та обігових монет**;
- більше **130 тисяч** штук **інвестиційних монет**;
- виготовлено 73 найменування **орденів, медалей, нагрудних знаків до почесних звань України** загальною кількістю понад **9 мільйонів** штук.

На Банкнотно-монетному дворі постійно ведеться пошук, вивчення і впровадження новітніх світових розробок, зокрема вивчаються властивості нових видів банкнотного паперу, друкарських фарб, монетних матеріалів, їхніх захисних характеристик. Практично щороку впроваджуються нові технології та обладнання.

Докладніше про це – у розмові з очільником підприємства.

